سێڵفی وێنە لە وێنەدا..
عەبدولموتەلیب عەبدوڵڵا

دەشێ سێڵفی خۆبەئەویدیکردنێك بێ، کە بیرکردنەوەمان لە ڕۆناکیدا پەرت دەکات، ڕەنگدانەوەی ئەو ئارەزووە بێت، کە ئیگۆی نێرگزی بە ئەویدیکەی ڕەوا نابینێت.. بەو پێناسەیە وێنە لە وێنەدا دەگرین. چونکە سێڵفی تاقانەیی خۆی لە (نێرگزیەت)دا دەنەخشێنێ.. واتە سێڵفی تاکە بەیارێکی ڕووتە، کە ڕێگری لە تێپەڕبوونی ڕۆناکی بە ئەویدیکە دەکات!. سێڵفی گۆڕانکارییە وردەکانی ئیگۆ دەبینێ و دەڵێت: (هەمان/من) هێزی شاشەم لە ئەویدیکەی جیاواز خۆشتر دەوێت. ڕۆناکی گەردوونی منە!. من شاشە بەکاردەهێنم کە ڕەنگدانەوەی بوونی من دەگوازێتەوە و هەموو ئەویدیکە بە لایکەکانی دەخزێنێتەوە ناو (هەمان/من)ەوە..
لە کۆمەڵگای بەرکاردا ئیگۆی سێڵفی لە ڕۆناکیدا بڵاو دەبێتەوە، ڕۆناکی لەخۆ دەگرێ و ڕۆناکی داهاتوو دەدزێتەوە! بەمجۆرە سێڵفی لە ئاشتکردنەوەی (مەجازی) و (ئەبستراکت)دا ئەویدیکەتەوەری لە خودتەوەریدا دەتوێنێتەوە، خودتەوەری لە ئەویدیکەتەوەریدا ڕۆناك دەکاتەوە..

لەخۆگرتنی ڕۆناکی، چرکاندنی سێڵفی

ڕۆناکی کە دەبینێت، ڕیتمێکە دەردەکەوێت، یان سڕاوەتەوە.. سێڵفی بۆ خۆنمایشکردن لەبەر چاوی ئەویدیکە فەزایەکی مەجازی و ئەبستراکتی دەوێت. واتە لەخۆگرتنی ڕۆناکی کە دەیبینێت، چرکاندنی سێڵفییە کە درووستی دەکات.. بەو مانایە سێڵفی وەك دیاردەیەکی کۆمەڵایەتی مرۆڤەکان لە دەوری چرکەساتێك کۆدەکاتەوە.. بەڵام ئایا دەکرێ خودتەوەری و ئەویدیکەتەوەری وەك یەك تەماشا بکرێن؟!
فرۆید لە کتێبی (لە دەرەوەی بنەمای چێژ)دا غەریزەی ژیان لە غەریزەی مردن جیا دەکاتەوە، هاوسەنگی دەروونی تاک بۆ پاراستنی ئەم دوو غەریزەیە بەدەست دەهێنێت. بەڵام سێڵفی هاوواتای دەنگدانەوەی ویستی ژیان، نێوەندگیری ئارەزووەکانی (خود/ئەویدیکە) لە داهێنان و بەرهەمهێنانەوەدا کۆ دەکاتەوە.
کەواتە سێڵفی گوزارشت لەو یارییە تەکنەلۆژییە داهێنەرە دەکات، کە داهێنان بەرەو ڕۆناکی تێدەپەڕێنێت. بەڵام یارییە تەکنەلۆژییەکان ئەو یاریانەن کە ئیگۆی داهێنەر دەخەنە ژێر پرسیارەوە! چونکە سێڵفی دەربڕینی جەستەیەکی گۆڕاوە. چونکە سێڵفی لە پێناسەی

خاوەنەکەیەوە بۆ لەخۆگرتنی ئارەزووەکانی ئەویدیکە ڕێناکی دەبێت. چونکە سۆفی جەستەیەکە وەك داهێنانی تەکنەلۆژیا بەردەوام لە قەیرانی ناسنامەدایە. جەستەیەکە فڕێدراوەتە ناو هەڵسەنگاندنی بەکۆتایی ڕێناکییەوە. ئەوەش بەو مانایەیە کە ئیگۆ لە وێنەکەدا نییە، بەڵکو تەنها ڕەنگدانەوەی وێنەیە لە وێنەدا، شتەکی هاوشێوەی وێنەی وێنەیە.

کەواتە ئیگۆی تەکنەلۆژی جگە لە زێدەوێنەی ئیگۆی دەروونی هیچی تر نییە. (زێدەوێنە واتە ڕووکاری بێش، ناوەڕۆکی خاڵی یان قووڵ، وەکوو ئاوێنەیەك کە تەنیا خۆی ڕەنگ دەداتەوە و لەپشتییەوە هیچ ڕاستییەك بوونی نییە. بە مانا ئەفلاتوونییەکەی وێنەی لەبەرگیراوی ئایدیا، خودا، حەقیقەت..) بەو مانایەش ئیگۆی تەکنەلۆژی هەمای ئەو پەیوەندییە کۆپیکراوە و سەختەیەیە، کە ئەمە لە فەزای مەجازیدا بە خۆیەوە دەبەستێتەوە. بۆ نموونە: ریکلام ئەو ئارەزووەی کە وێنە لە وێنەدا دەیبینن، ئەوەیە کە هەمیشە لە ئیگۆی تەکنەلۆژییدا بۆشاییەک هەیە، کە پڕ ناکرێتەوە.

بۆیە سۆفی لە (هەمان /من) وەك زێدەوێنە زانیاری و پەیامەکی لەبەرگیراوە، هیچ مانایەکی نییە، هیچ نیشتمانەکی نییە، هیچ ناسنامەیەکی هەڵنەگرتووە، جگە لەوەی کۆکراوەتەوە، جگە لەوەی دەنێردرێت و بڵاودەکرێتەوە. جگە لەوەی خۆی ڕووت دەکاتەوە.

دواجار لەو هەموو لادانانەدا کۆپیکردنەوە جێگای بەرهەمهێنانەوە و بەرهەمهێنانەوە جێگەی داهێنان، وەهەم جێگەی خەیاڵ دەگرێتەوە. کۆپیکردنەوە، بەرهەمهێنانەوە، وەهەم لە هەموو حاڵەتەکاندا دەبێتە ئەو ڕێناکییەی، کە لێکچوونێک لەگەڵ ڕاستی دروست دەکات، ئەو زێدەڕاستییەی لە ڕێگای نوێنەرایەتیکردنەوە فەرمان دەداتە دەرەوەی داهێنان و ڕاستییەوە.

زێدەوێنە

نیگەرانییەکانی بوونی سەردەم

لە ژیانی ڕۆژانەی ئەمڕۆماندا وێنە پێگەیەک داگیر دەکات، کە پێشتر هەرگیز پێی نەدەزانی؛ بە تایبەتی ئەگەر لە گۆشەنیگای بازاڕەوە تەماشای بکەین. ئەو قسەیەش ڕاستەوخۆ پەیوەندی بە فۆرمی ڕیکلامەوە هەیە. یان بە مانایەکی دیکە ئەمڕۆ بازاڕ زمانەکانی ناساندن و مامەڵەکردن و هەڵسەنگاندنی لە ڕێگای وێنەوە قووت داوە. ئەمڕۆ ڕیکلام باشترین مۆدێلە بۆ گواستنەوەی کاڵا و نیشانەکانی بازرگانی. وێنەش قووڵترین ناسنامەی زانیارییە کۆکراوەکانی سۆفییە. هەر بەو مانایەش سۆفی لە زانیارییەکانی ڕیکلام نزیك دەبێتەوە.

لە کۆمەڵگای بەرکاردا باشترین مۆدیلی کاڵای بازرگانی گرەوی لەسەر نییە، قووڵترین ناسنامەی زانیارییە کۆکراوەکانی سێلفیش هیچ مانایەکی نییە. یەکەمیان بە درووشمی (دەکەم، بەکاردەهێنم، چێژی لێ دەبینم) دەنازێ. دووەمیان لە (من سێلفی دەگرم، کەواتە من هەم)دا بەردەوام خۆی نمایش دەکاتەوە. لەوێشەوە ڕیکلام دەبێتە خودتەوەری، کە گوزارشت لە (من هەم، من واتام هەیە) دەکات و بازاڕ دەبێتە ئەویدیکەتەوەری، کە گوزارشت لە نەخۆشی و نیگەرانییەکانی سەردەم دەکات..
هەردوو چییەك: ڕیکلام گرەوی نییە و سێلفی نوێنەرایەتی ئیگۆ ناکات، ڕەنگدانەوەی وێنەیە لە وێنەدا، زانیارییە لە زانیارییدا.. دواجار وەك چۆن بەبێ (لایك) بوونی سێلفی لەرزۆکە، بە هەمان شێوە بەبێ (بازاڕ) کاڵا دەکەوێت.. کەواتە بەبێ (بازاڕی لایك) ناتوانرێت پێشبینی داهاتووی کۆمەڵگای بەرکار بکرێت. لە بەرانبەردا کۆمەڵگای بەرکار داهاتووی سوبێکت بە نەخۆشی پووکانەوەی دەمار و نیگەرانییەکانی سەردەم دەسپێرێت.
ئەوەی جێگەی پرسیاری سوبێکتی دەروونییە پووکانەوەی دەمارە، ئەوەی پرسیاری ئیگۆی تەکنەلۆژییە داهاتووی بازاڕ و زێدەڕیکلامە. داهاتووی پووکانەوەی دەمار واقیعە، داهاتووی بازاڕ و ڕیکلام واقیعی واقیعە.. ناووکی ڕیکلامی بازاڕ گوزارشت لە ڕووتییەکانی دەکات، کە لە داهاتووی بازاڕ و زێدەڕیکلامدا بەردەوام خۆی نمایش دەکاتەوە. ناووکی پووکانەوەی دەماری گوزارشت لە نەخۆشییەکانی سوبێکت دەکات. واتە لە بەرانبەر داهاتووی بازاڕ وێنەی وێنە ئامادەیە، لە بەرانبەر نیگەرانییەکانی بوونی سوبێکت پووکانەوەی دەمار.. یەکەمیان دەرکەوتن لە پێناو دەرکەوتن دەنوێنێ. دووەمیان نزیکبوونەوەیە لە مردن. وەك چۆن دەرکەوتنی وێنەی ڕووت هیچ کەلێنێك بە مانای بازاڕ ناهێڵێتەوە، بە هەما شێوە مردنی سوبێکت هیچ کەلێنێك بە مانای ژیان ناهێڵێتەوە!
کەواتە لە (نیگەرانی) و (زێدەڕیکلام)ەکانی سەردەمدا (وێنە/ مردن) پێویستی بە مانا نییە، بەڵکو پێویستی بە زێدەڕۆناکییە، بە ئەوەی جوانتر دەرکەون.. پێویستی بە زێدەوەرزش، زێدەئەرێنی، زێدەلایك، زێدەخۆشەویستی، زێدەپووکانەوە… هتد. لە ڕێگای بەرجەستەکردنی چەمکی مردنەوە دەمەوێ بڵێم لەو هەموو ئەرێنییەی ڕیکلام، لەو هەموو زەرەملەیانەدا، بوارێکی کەم بۆ هەڵە و نەخۆشی و هەڵبژاردنی خراپ… ماوەتەوە! چونکە دنیای سوبێکتی تەکنەلۆژی دنیای بازاڕ و ڕیکلام و ڕۆناکییە، دنیای ئەرێنی و لایك… جیایە لە دنیای سوبێکتی دەروونی، جیایە لە دنیای نکۆڵیکردن و جیاوازی و نەرێنی، ئەنلایك، تاریکی و گومان… بەڵام ژیان بە هەردوو دنیاوە جوانە،

کەواتە نکۆڵیکردنکردن لە هەر یەکێکیان نکۆڵیکردنە لە بەشێکی جەوهەری دانەبڕاوی بازاڕ/ سوبژەکت! دواجار وەك چۆن ڕۆناکی ناتوانێت سوبژەکت بدۆزێتەوە، تاریکیش ناتوانێ بازاڕ نوغرۆ بکات..

چیرۆکی مەحاڵی ئەویدیکە

فەزای مەجازی هەموو ئەو شتانە لە باوەش دەگرێ، کە ئێمەیین.. لێرەدا ڕووبەڕووی پرسی فەزای ڕۆناکی و فەزای تاریکی دەبینەوە. کێشەی فەزای مەجازی لە چیرۆکی ئەویدیکەی جیاوازدایە، کە دەتوانێت کەسێکی نەرێنی بێت، دەتوانێت (ئەوانیدیکە)ی فرەلایەنە بێت، کە لەلایەن گروپی (هاوڕێ/ نەیار) لە تۆڕە کۆمەڵایەتییەکاندا نوێنەرایەتی دەکرێت.. ئایا بەمجۆرە دانیشتوانی تۆڕە کۆمەڵایەتییەکان دەشێ ببنە دادوەر؟! دەشێ ببنە هێزی هاوشێوەی ئەرێ و داکۆکی لە هێزی نەرێ، یان بەزرا و پەراوێزخراو بکەن. ئایا چوونە ناو تۆڕی کۆمەڵایەتی بە واتای قبوڵکردن دێت، یان قبوڵنەکردن… چاودێر و سانسۆر و دادوەری..
لە فەزای مەجازیدا جگە لەوەی لە بەردەم کەسانی تردا ڕووت دەبینەوە و هەموو شتێك دەڵێین و هەموو شتێك دەبیسین و هەموو زانیارییە کۆکراوەکان دەزانین و بەشێکە لە چێژەکانمان و جۆرێک لە دەسەڵاتیشمان بەسەر ئەوانی تردا پێدەبەخشێت.. دەسەڵاتێک کە بە ئیختیاری ئازادەوە نوێنەرایەتی دەکرێت.
دەشێ بچینە ناو کەسانی دیکەش بەبێ ئەوەی بە ڕوونی ئەو کەسە بزانێت، واتە کاتێک سێڵفییەک لە فەیسبووکدا دەدۆزینەوە کە ئاراستەی هەمووان کراوە و ئاراستەی کەس نەکراوە، ئێمە لە دۆخێکداین کە خۆمان لە دیمەنێک دانووساندبێ، وەك ئەوەی لە پشت دەرگا و لە کونی کلیلەوە سەیر بکەین. بەڵام کەس ناتوانێت کاتێک لە فەیسبووک یان ئینستاگرام پەیوەندی دەکەم، سەیرم بکات، جگە لە ساتەوەختی چوونە ناو ئینتیما نەبێ..
کەواتە ئەوەی سێڵفی دەتوانێت سەرنجی ڕابکێشێت، چوونە ناو ئینتیمایە. ئەوەی دەتوانێت لە سێڵفیدا ئامادەیی هەبێت جگە لە زانیاری کەڵەکەکراو، چێژی نەرگزییە، چێژی جوانکارییە، یاریزانییە… وەك چۆن چێژی دەستدرێژیکردن و پەراوێزخستنە.. کەواتە فەزای مەجازی وەڵامەکە بە ئەو نیگەرانی و بۆشاییەی، کە ئێمەی فڕێداوەتە ناوییەوە.. ئەوە چیرۆکی مەحاڵی ئەویدیکەیە، کە لەبەر تیشکی بەهێزی ڕۆناکی لایکەکان.. ڕاستی، دڵنیایی، چاکبوونەوە نابینە!! لەبەر تیشکی بەهێزی ڕۆناکی زانیاری و دەربڕینەکان بە ڕەوانی دەگەن و خۆشی سێکسی لە ڕووخسارەکاندا دەدرەوشێتەوە. بەڵام بە ئەوەی وێنەی مردن بگرین، وەستاندنی ئەم چێژە دەکەوێتە تەنیشت

سێڵفییەوە، نەک نەو ژیانەوە.
کەواتە چیڕۆکی مەحاڵی ئەویدیکەی جیاواز، ئەویدیکەی نەیار، ئەنلایك، نەرە… دەمانخاتە سەر مەیلی ئەوەی کە ناتوانرێت فەزای مەجازی ڕەت بکرێتەوە، دەمانخاتە سەر مەیلی ئەوەی کە خەمان لەبیر بکەین، دەمانخاتە سەر مەیلی ئەوەی کە لەبری ئەوەی ساتە ڕاستەقینەکان بژین، بە دوای چێژدا وێڵ بین..
ڕۆناکی بەبێ تاریکی وەهمە. شاشەی مۆبایلە زیرەکەکان هاوتای ئەو ئاوێیە کە تێیدا وێنەی نێرگزی ڕەنگدانەوەی هەبووە.. وێنەی وێنە. بەڵام دوای موچڕکی یەکەمین ئارەزووی سێکسی لەسەر لاپەڕەکانی ئاو وێنە دەشێوێ، دوای موچڕکی یەکەمین ئارەزووی سێکسی وێنە تێپەڕ دەبێت..

سنووری ئازادیی ڕادەربڕین

ڕەنگە وێنەی وێنە یاریزانانە بێت، ڕەنگە سەرگەرمی و دەربڕینی خۆشی، ساتێکی هاوبەش و ئاڵوگۆڕکردن بێت.. بەڵام وێنەی سێڵفی هەیە، کە لە تەنیشت کەسێکی مردوو، یان لە تەنیشت کەسێکی لات و هەژار و بێ ماڵ و حاڵەوە گیراوە.. سێڵفی دەتوانێت ببێتە دروشمی زۆرێک لە لادانەکانی تاکەکەسی و کۆمەڵایەتی و هەوڵدان بۆ دەربڕینی ئازار کە لە هەندێک کاتدا وەسفی ناکرێت..
ئەمڕۆ نائومێدی بە شێوەی ئۆنلاین بڵاودەبێتەوە، بەو پێیەش ئازادی نمایشکردن و سنووری ئازادیی ڕادەربڕین پەیوەندی بە ئازادییەوە نەماوە، وەك چۆن ئیگۆی تەکنەلۆژی پەیوەندی بە سوبێکتەوە لەق بووە.. پەیوەندی بە فەزای مەجازییەوە هەیە.. دواجار لە فەزای مەجازیدا سنوورێک بۆ نمایشکردن هەیە، کە پێی دەوترێت زێدەواقیعی.. هەندێجار ئەو سنوورە دەکەوێتە دەرەوەی ئەوەی کە دەتوانرێت وەسف بکرێت، هەندێجار دەکەوێتە دوای نەبوونی توانای حوکمدانەوە.. هەموو ئەوانەش دابڕانی سنووری مەجازییە لە سنووری مەجازی.. وەك ئەوەی چاوەڕێی هاتنی کەسێک دەکەیت، دەزانیت کەس نایەت.. چوونە ناو فەیسبووک و تویتەر و ئینستاگرام و گەڕان بەدوای لایک و هیوای وشەیەک یان سەرەتای دیالۆگێک.. هەموو ئەوانە پێماندەڵێت واقیع واقیعی گۆڕیووە بۆ نمایش! بە گوتەی بۆدریار هەر شتێ نەیەتە نەو نمایش وەك نەبوو وایە..
واقیعی واقیعی سوپەر تاکگەرایی بەرز کردەوە. سوپەر-تاکگەرایی دووپاتکردنەوەی منێکی ڕەهایە، کە خووی بە بیستنی هیچ شتێکەوە گرتووە! جگە لە سەراب و ئیگۆی تاقانەیی خۆی.. شتێ ناناسێ. سوپەر تاکگەرایی وەك لە کتێبی (من سێڵفی دەگرم، کەواتە من هەم)ی ئێلسا گوهداردا هاتووە، دیلی وەهمەکانە، گۆشەگیرە، دوور لە ئەویدیکە و

کەسانی تر.. سوپەر تاکگەرایی سێڵفیییە وەک ئەوەی کەس لەگەڵمان نەتـوانێت بیگرێت! سێڵفی کـردەوەیەکە گـوزارشت لە تاقـانەیی و گۆشەگیری دەکات.

عەبدولموتەلیب عەبدوڵڵا

هەولێر

25/4/2025